

*Illustrations from Lombroso's L'uomo
Delinquente, showing some of the 'physical
defects' that the author believed to be
distinguishing marks of criminals.*

BIOLOGICKÉ TEORIE KRIMINALITY

DIVIŠOVÁ VĚNDULA
KRIMINOLOGIE A
KRIMINÁLNÍ POLITIKA
12. 10. 2016

ROLE BIOLOGIE V KRIMINOLOGII

- odlišné koncepty - (spontánní) *agrese, násilí, asociální chování* (x kriminalita)
- chování (myšlenky, pocity) určeno faktory mimo kontrolu jednotlivce
- odmítání svobodné vůle
- role *pozitivismu (determinismus)* a *vědecké metody* (x osvícenství)
- kauzalita x pravděpodobnost
- debata „*nature versus nurture*“
- trest x léčba

POČÁTKY BIOLOGICKÉHO PŘÍSTUPU

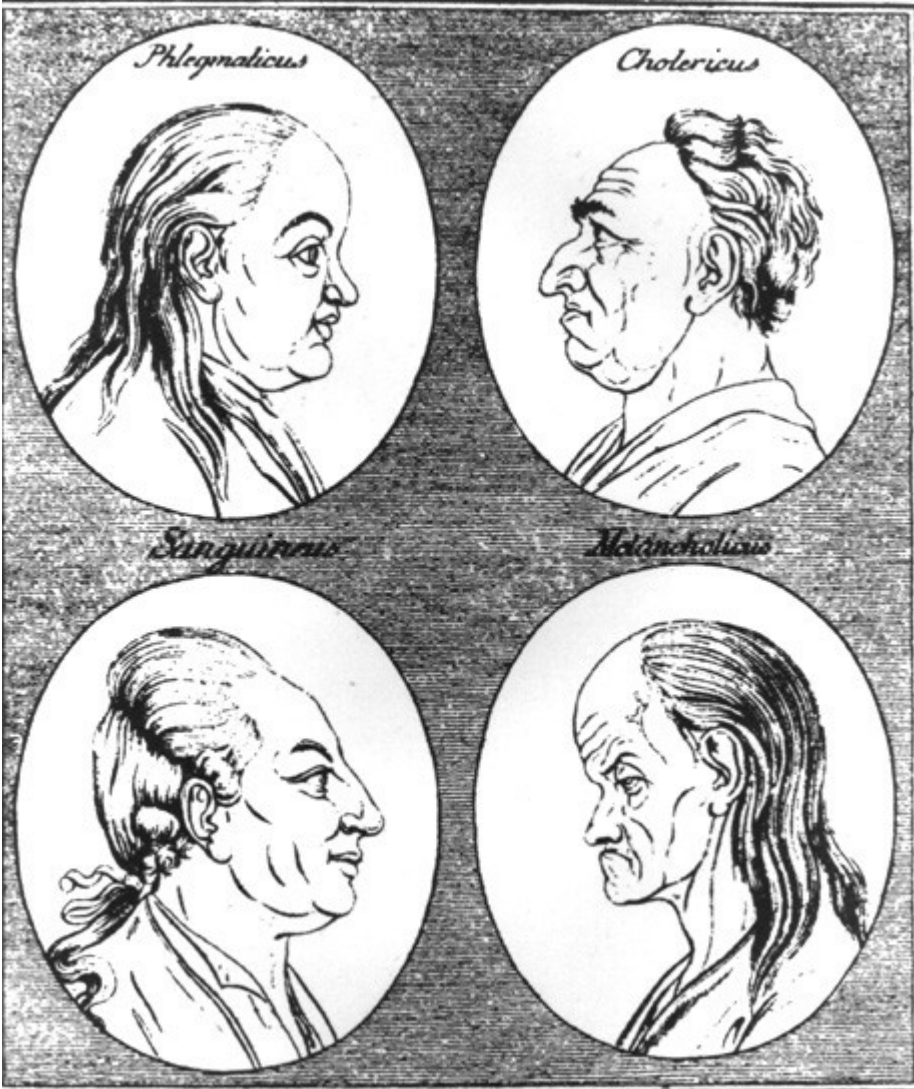
- antické Řecko - provázanost mysli, morálky a těla
- sekulární právo - vztah mezi vinou a vzhledem

fyziognomie - vztah osobnosti a vzhledu

- *Giambattista della Porta* (1535-1615)
- *Johann Kaspar Lavater* (1741-1801) – vzhled a temperament

frenologie - přesun pozornosti od orgánů k mozku

- *Franz Joseph Gall* (1758-1828) – vnější podoba lebky - „hrboly“
- *Johann Spurzheim* (1776-1832) – termín frenologie
- <http://www.cerebromente.org.br/n01/frenolog/frenmap.htm>

ITALSKÁ (POZITIVISTICKÁ) ŠKOLA

Cesare Lombroso (1835-1909) – *Kriminální muž* (1876)

- kriminalita jako dědičná záležitost
- koncept atavismu a stigmata - „rození zločinci“ a „kriminaloidi“
- faktory prostředí a sociální faktory - cílem léčba, integrace

Enrico Ferri (1856-1929)

- vzájemná interakce – faktory fyzické, individuální a sociální
- kriminalita jako nedostatek morální citlivosti

Raffaele Garofalo (1851-1934) - „přirozené zločiny“ (absence altruismu,

ÚPADEK BIOLOGICKÉ PERSPEKTIVY

- *Charles Goring* (1870-1919) – diskreditace Lombrosa a konceptu atavismu
- začátek 20. století – dominantní *sociologický přístup* (Chicagská škola; E. Sutherland)
- WWII – diskreditace biologické perspektivy (*eugenika*, *soc. darwinismus*)
- behaviorismus
- návrat k bio. přístupu - *Hans Jürgen Eysenck* (1916-1997) a *biokriminologie*
- biologické vysvětlení individuálních rozdílů (*genetika* + *podmiňování* + *neurofyziologie*)

KONSTITUČNÍ TEORIE

- stavba lidského těla → *temperament*
- *Ernst Kretschmer* (1888-1964) - *astenik, atletik a pyknik* – 3 typy chování
- *William H. Sheldon* (1898-1977) - *ektomorf, endomorf, mezomorf*
- kriminálníci - nejčastěji typ „mezomorf“
- role dědičnosti
- *Sheldon a Eleanor Glueck* (40./50. léta) – 4. typ – „vyvážený“
- potvrzení závěrů Sheldona (60 % delikventů - mezomorfní postava)
- dnes výzkumy vlivu hladiny testosteronu

DĚDIČNOST A EVOLUCE

- Charles Darwin – *přírozený výběr*
- Gregor Mendel – *dědičnost* znaků
- *Francis Galton*
- *nature vs nurture* – výzkum dvojčat
- dědičnosti lidské schopnosti
- koncept *eugeniky* x sociální darwinismus – a jejich odkaz
- vliv testosteronu a reprodukčního úspěchu (*male age-crime curve*)
- evoluční vysvětlení znásilnění

ZLOČINECKÝ GEN?

- polovina 50. let – objevení genetického kódu
- původně odpor ke snahám hledat genetická vysvětlení násilí a agrese

1. *chromozóm XYY* a „supermuž“
(<https://www.youtube.com/watch?v=6BsXLnLn9ok>)
2. *studie dvojčat* - Johannes Lange (1929), O. Christiansen (1974), Cloninger and Gottesman (1987)
3. *adopční studie* – prostředí x dědičnost (Mednick et al. 1984)

- neexistuje gen (genetické alely) pro násilí
- geny, které mají vliv na ovládání impulsů a agresi (úroveň nukleotidů)
- *gen MAO-A* - monoaminoxidáza A (Brunner et al. 1993)

BIOCHEMICKÁ VYSVĚTLENÍ

1. *testosteron*
2. *premenstruační syndrom* a *PM dysforická porucha*
3. *neurotransmitery* - noradrenalin, dopamine a serotonin
4. *strava*
5. *toxiny* – čelní lalok

MOZEK: JEHO STRUKTURA A FUNKCE

- části mozku a jejich funkce
- *redukcionismus* - nejdříve třeba pochopit menší části
- čelní a spánkový lalok
- nejednoznačný kauzální vztah - také vliv chování na mozek?
- stres a kortizol

BIOSOCIÁLNÍ PERSPEKTIVA

- model *biosociální interakce* (BSI)
- E.O. *Wilson* (1975) – „Sociobiologie: Nová syntéza“
- Patrick *Bateson* – kritika dichotomie „nature x nurture“
- sociologický + biologický rozvoj jedince
- připouští existenci genetické predispozice k určitému chování
- „slabý“ determinismus
- rizikové faktory x empatie

BIOLOGICKÉ TEORIE KRIMINALITY A MOŽNÝ DOPAD NA KRIMINÁLNÍ POLITIKU

- *morální ospravedlnění* násilného / kriminálního chování?
- řešení – biologické přístupy x teorie soc. učení
- trestní systém a koncept *svobodné vůle* - zodpovědnost jedince
- pravděpodobností charakter x *determinismus* - neschopnost jednat jinak
- ospravedlnění trestání - odstrašení, rehabilitace či odplata?
- trestní zákon a *ochrana společnosti* (kultura prevence)
- ukládání stop DNA (N. Rose: „governing risky brains“)
- otázka „neurálního soukromí“ (*neural privacy*)

LITERATURA (BIOLOGICKÉ TEORIE)

- Criminal Justice. *Biological Theories of Crime* (<http://criminal-justice.iresearchnet.com/criminology/theories/biological-theories-of-crime/>).
- Dean, Geoffrey. 2012. *Phrenology and the Grand Delusion of Experience*. On-line text (http://www.csicop.org/si/show/phrenology_and_the_grand_delusion_of_experience/).
- Ferguson, C. J., Beaver, K. M. 2009. Natural born killers: The genetic origins of extreme violence. *Aggression and Violent Behavior*, 14, pp. 286-294.
- Johnson, M. 1998. Genetic Technology and Its Impact on Culpability for Criminal Actions, *Cleveland State Law Review* 46 (1998): 443-470.
- Marsh, Ian. 2011. „Biological Explanations for Criminal Behaviour“. In: Ian Marsh (Ed.). *Crime and criminal justice*. Abingdon, Oxon, New York: Routledge, pp. 15-54.
- Mednick, Sarnoff A. et al. 1987. „Genetic Factors in the Etiology of Criminal Behavior“. In: McLaughlin, Eugene et al. (Eds.). *Criminological Perspectives: Essential Readings*. 2nd Edition. London: Open University, pp. 77-90.
- Rafter, N. H. 2006. H. J. Eysenck in Fagin's kitchen: the return to biological theory in 20th-century criminology, *History of the Human Sciences*, Vol. 19, No. 4, pp. 37-56.

PSYCHOLOGICKÉ TEORIE KRIMINALITY

PSYCHOLOGIE A ZLOČIN

- role osobnosti, sociálních faktorů a kognice (poznání)
- koncept mysli
- vztah k determinismu, biologickým teoriím kriminality?
- hledání jednoho faktoru/příčiny x komplexní vysvětlení
- mens rea, svobodná vůle a teorie racionální volby
- obecná teorie kriminality x vysvětlení chování mentálně narušených,
impulzivních, destruktivních lidí

PSYCHODYNAMICKÉ TEORIE

- kriminalita jako odraz vnitřních dynamických sil (neuspokojené tužby, vztah s rodičem...)
- *Sigmund Freud* - „nevědomá mysl“
- id - ego - superego
- (1) teorie psychosexuálního vývoje a (2) koncept „slabého vědomí“ - vliv viny

- *Aichorn* (1925/55) - „latentní delikvence“ - původní asociálnost dítěte x socializace

- *John Bowlby* (1946)
- vztah dítěte a matky
- separace v dětství x neschopnost vytvořit si pouto s rodičem (x Rutter)

BEHAVIORÁLNÍ TEORIE

- vliv Ivana Pavlova - podmíněné reflexy
- *Gabriel Tarde* - vzájemné učení a napodobování se
- pozorovatelné chování - chování se učíme
- interakce osoby a okolí

- *Burrhus Skinner*
- operantní chování/podmiňování (*operant behavior*)
- posilování (*reinforcement*) x trest (*punishment*)

BEHAVIORÁLNÍ TEORIE II

- *teorie sociálního učení* - (Rotter, 1954 → *Albert Bandura*, 1978)
- učení se zločinu na základě pozorování jiných
- vliv na teorie diferenčních asociací (E. Sutherland, 1939)
- *hypotéza média-agrese* - dvousměrná kauzalita?

KOGNITIVNÍ TEORIE

- vnitřní mentální procesy (myšlení, paměť, inteligence)
- zločinecké myšlení? (impulzivní, konkrétní...)
- subdisciplíny - (1) morální vývoj; (2) zpracování informací
- *Yochelson a Samenow* (1976)
- kriminální chování jako volba
- špatné způsoby myšlení - výsledek procesu učení
- „chyby v myšlení“ (tři kategorie) - vliv dětství
- <http://www.attcnetwork.org/userfiles/file/GreatLakes/Webinars/Thinking%20Errors%20Handout.pdf>

KOGNITIVNÍ TEORIE II

Ross a Fabiano (1985)

- role výchovy na rozvoj kognitivních schopností
- neosobní x mezilidská kognice
- impulzivita
- **těžiště kontroly** (locus control; Rotter, 1966) - vnitřní x vnější

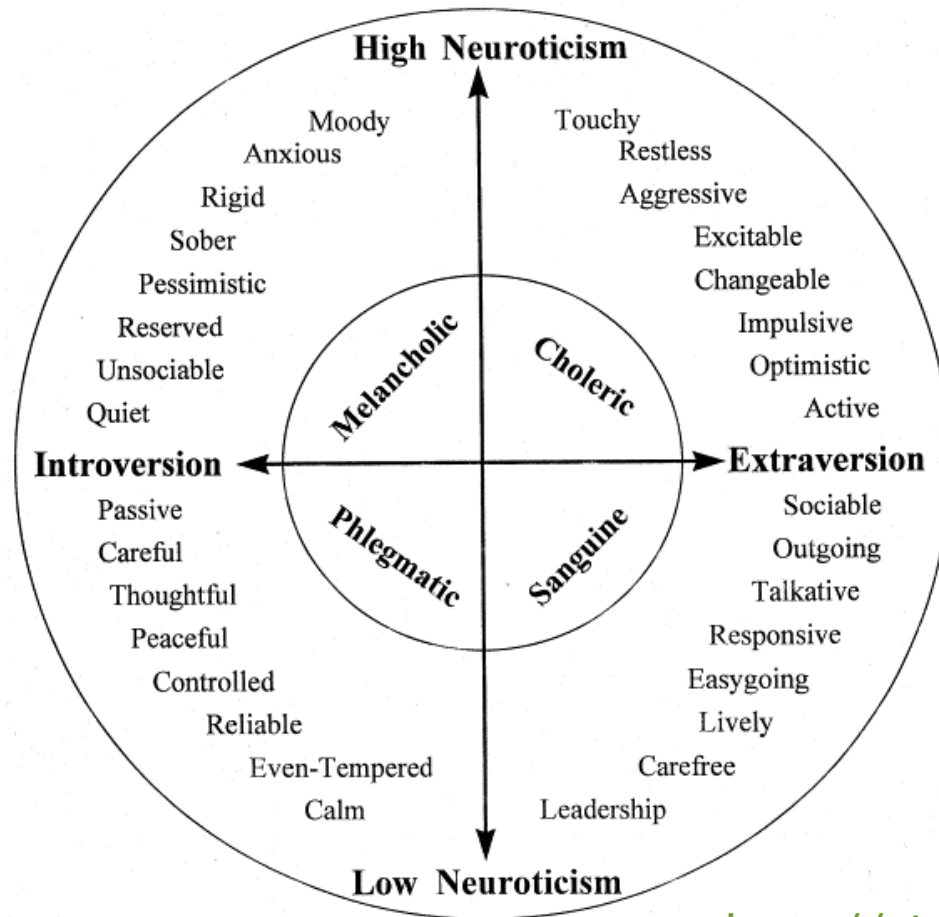
Jean Piaget (1932) → *Lawrence Kohlberg* (1964/78) -
teorie
morálního vývoje

- předkonvenční / konvenční / postkonvenční morálka

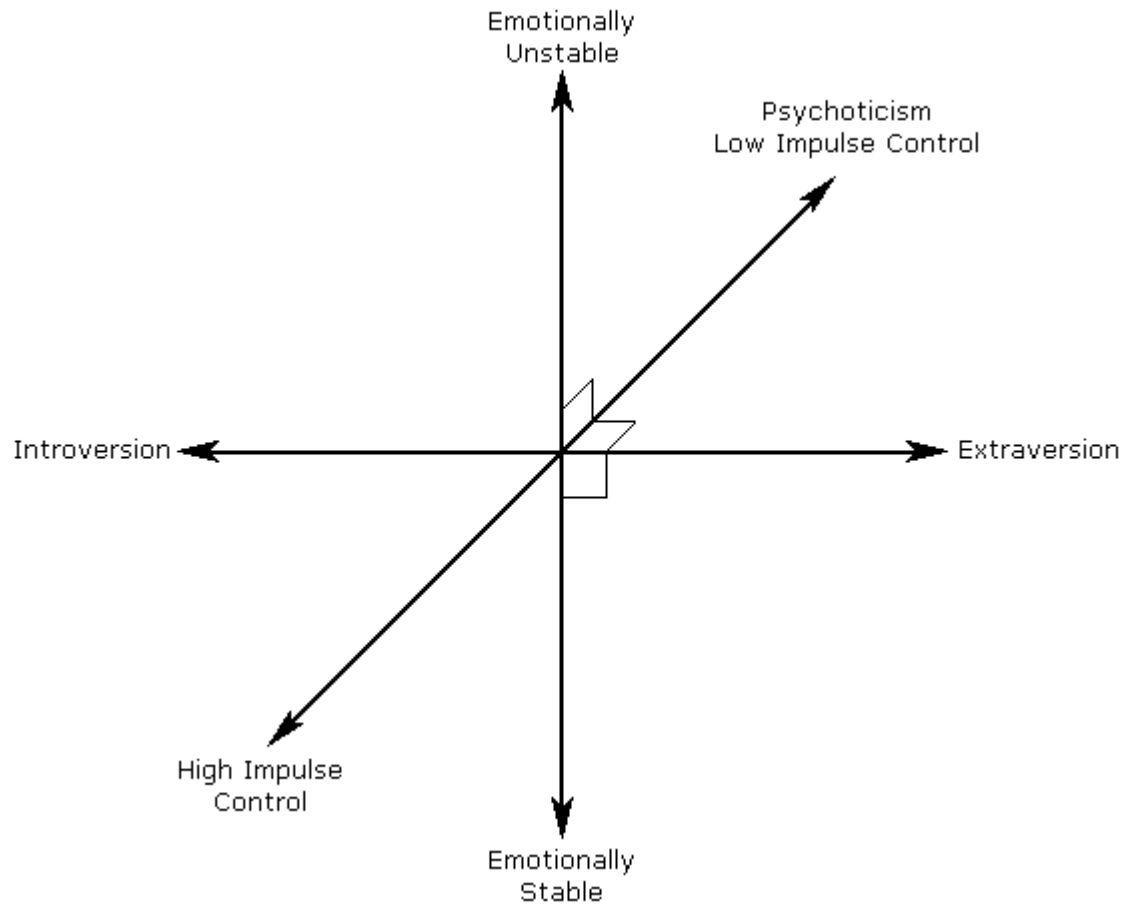
ZLOČIN A OSOBNOST

- *Hans Eysenck* (1974)
- teorie osobnosti - tři dimenze - neuroticismus (N), extroverze (E), psychoticismus (P)
- extroverze = společenskost + impulzivita
- vliv typu osobnosti na socializaci a učení (podmiňování)
- *McGurk a McDougall* (1981) - test Eysenckovy teorie
- kombinace vysoké E, N a P jen ve vzorku delikventů

EYSENCKOVA KLASIFIKACE OSOBNOSTI

EYSENCKOVA KLASIFIKACE OSOBNOSTI II

ZLOČIN A OSOBNOST II

- vliv osobnostních rysů (*personality traits*)
- intelligence
- Charles Goring
- negativní korelace?
- chybějící proměnná? - sociální učení (Goddard, 1914),
výsledky ve
škole (Hirschi, Hindelang 1977)
- závislá proměnná? - sociální faktory
- Richard Herrnstein, Charles Murray (1994)

ZLOČIN A OSOBNOST III

- impulzivita
- Glueck a Glueck (1950) - mechanismus sebe-kontroly
- plánovaná kriminalita
- vliv alkoholu a omamných látek
- funkční x dysfunkční (Dickman, 1990)
- porucha pozornosti a hyperaktivity (ADHD)

ZLOČIN A DUŠEVNÍ PORUCHY

- „mad or plain bad?“ (problém dichotomie)
- kriminální/antisociální chování jako symptom duševní poruchy
 - x koexistence obou jevů
- definice v kruhu
- koncept „mysli“ a dedukce
- duševní nemoc (psychóza) x porucha x hendikep
- duševní poruchy mezi pachateli x kriminalita mezi psychiatrickými pacienty
- schizofrenie, deprese
- mentální hendikep - intelektuální a sociální schopnosti (IQ)

ZLOČIN A PSYCHOPATÉ

- <https://www.youtube.com/watch?v=gOj0nUfSyao>
- Cleckley (1964, 1976)
- Hare (1980) - checklist psychopata (22 znaků)
(<http://vistriai.com/psychopathtest/>)
- Blackburn (1982) - primární x sekundární psychopat
(kritéria
společenskosti a psychopatie)
- psychopat jako nálepka?

Hare Psychopathy Checklist

The twenty traits assessed by the PCL-R score are:

- glib and superficial charm
- grandiose (exaggeratedly high) estimation of self
- need for stimulation
- pathological lying
- cunning and manipulateness
- lack of remorse or guilt
- shallow affect (superficial emotional responsiveness)
- callousness and lack of empathy
- parasitic lifestyle
- poor behavioral controls
- sexual promiscuity
- early behavior problems
- lack of realistic long-term goals
- impulsivity
- irresponsibility
- failure to accept responsibility for own actions
- many short-term marital relationships
- juvenile delinquency
- revocation of conditional release
- criminal versatility

PSYCHOLOGICKÉ TEORIE A KRIMINÁLNÍ POLITIKA

- zločinecké profilování (*criminal profiling*)
- svobodná vůle zločince („bad“) x „mad“
- mysl jako teoretický konstrukt
- role expertů (psychologové, psychiatři)
- vnímaný vztah mezi duševně nemocnými a nebezpečností
- trest x léčba (neomezená doba)

LITERATURA (PSYCHOLOGICKÉ TEORIE)

- Burke, R. H. 2009. „Psychological positivism“. In: *Introduction to Criminological Theory*. Devon, Portland: Willan Publishing, pp. 92-109.
- Eysenck, H.J. 1987. „Personality theory and the problem of criminality“. In: *Criminological Perspectives: Essential Readings*. 2nd Edition. London: Open University, pp. 105-120.
- Hollin, C.R. 1989. *Psychology and crime. An introduction to criminological psychology*. London, New York: Routledge, pp. 34-62, 99-125.
- Marsh, I. 2011. „Psychological Explanations for Criminal Behaviour“. In: Ian Marsh (Ed.). *Crime and criminal justice*. Abingdon, Oxon, New York: Routledge, pp. 56-90.
- *Without Conscience - Robert Hare's Page for the Study of Psychopaths*. 2016 (<http://www.hare.org/>).